

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS SAUGUMO DEPARTAMENTAS

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai
Kopija:
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

2022-02-11 Nr. 18-1417
Į 2022-02-03 Nr. 22-1428

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINIAM SAUGUMUI UŽTIRINTI SVARBIŲ OBJEKTŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1132 12,13 IR 19 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO TEIKIMO IŠVADOMS GAUTI

Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas (toliau – VSD) įvertino išvadoms gauti pateiktą Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo Nr. IX-1132 12, 13 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas) ir teikia šiuos siūlymus:

1. Siūlytina atsisakyti Projekto 1 straipsnio 1 dalies, kuria Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo (toliau – NSUSOAĮ) 12 straipsnyje siūloma nustatyti, kad investuotojo patikra atliekama jam kreipiantis dėl licencijos ar leidimo gavimo nacionaliniam saugumui užtikrinti strategiškai svarbiame ūkio sektoriuje. Manytina, siekiant nuoseklaus teisinio reguliavimo, licencijos ar leidimo verstis tam tikra ūkine veikla sąlygos nustatytinos specialiuosiuose tokių licencijų ar leidimų išdavimą reglamentuojančiuose teisės aktuose, kaip tai, pavyzdžiui, nustatyta Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 19 straipsnio 8 dalies 4 punkte ar Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 31 straipsnio 11 dalies 4 ir 5 punktuose. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad tokiuose įstatymuose nustatomi skirtingi atitikties nacionaliniam saugumui vertinimo mechanizmai, kurie nebūtinai siejami su NSUSOAĮ reguliavimu ar net licencijos verstis ūkine veikla išdavimu, pavyzdžiui, vadovaujantis Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 7 straipsnio 2 dalimi, ūkio subjekto atitikties nacionaliniam saugumui patikra atliekama ne prieš išduodant licenciją, o prieš Vyriausybei priimant nutarimą dėl naujos branduolinės (atominės) elektrinės ar atskiros branduolinės (atominės) elektrinės energijos bloko, ar neenergetinio branduolinio reaktoriaus statybos pradžios.

Be to, VSD vertinimu, siūlomas teisinis reguliavimas neužtikintų nuoseklios ir visapusiškos ūkio subjektų, siekiančių pradėti veiklą strategiškai svarbiuose ūkio sektoriuose, patikros, nes daugelis tokių veiklų apskritai nėra licencijuojamos.

Kartu pažymime, kad VSD palaiko siekį sistemškai įvertinti ūkio subjektų, siekiančių pradėti veiklą strategiškai svarbiuose ūkio sektoriuose, patikimumą, ir siūlo šiuo tikslu peržiūrėti bei inicijuoti atskiras ūkines veiklas reglamentuojančių įstatymų pakeitimus.

2. VSD pritaria Projekto aiškinamajame rašte deklaruotam siekiui įvertinti, ar sudarant sandorį nėra rizikų, kad iš sandorio gautinomis pajamomis gali būti remiami autoritariniai ir (arba) antidemokratiniai režimai ir finansuojami šių režimų veiksmai, nukreipti prieš Lietuvos Respublikos interesus. Vis tik, VSD vertinimu, Projekto 2 straipsniu siūlomi NSUSOAĮ 13 straipsnio pakeitimai būtų sunkiai įgyvendinami. Atsižvelgiant į tai, kad pagal NSUSOAĮ 13 straipsnio 2 dalį pareiga informuoti apie sandorius, atitinkančius NSUSOAĮ 13 straipsnio 4 dalies 1 punkte nustatytus kriterijus, nustatyta ūkio subjektams (pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbioms įmonėms), kyla abejonių, ar šie ūkio subjektai sugebėtų įvertinti tokias rizikas. Be to, tokios nuostatos, tikėtina, sudarytų prielaidas į Komisiją kreiptis tik dėl to, kad sandorio šalis registruota valstybėje, kurios politinė sistema galimai

vertintina kaip „antidemokratinis režimas“, nepaisant to, kad sandoris, atsižvelgiant į jo objektą ir (ar) sandorio šalies suteikiamas teises, akivaizdžiai nekeltų rizikų nacionaliniam saugumui. Pažymime ir tai, kad atliekant sandorio šalies ar trečiojo asmens patikrą, vadovaujantis NSUSOAĮ 11 straipsnio 1 dalies 2 punktu įvertinami tikrinamo subjekto ryšiai, galintys kelti rizikas ar grėsmes nacionaliniam saugumui, o Projekto 2 straipsnio 4 dalimi siūlomi įtvirtinti kriterijai iš esmės ir reikštų tokių ryšių buvimą.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, siūlytume NSUSOAĮ 13 straipsnio 4 dalies nepildyti naujais kriterijais, o šios dalies (c) punktą pakeisti, atsisakant paskutinės jo dalies:

„c) sandorio šalies sandorio pagrindu yra suteikiama teisė eksploatuoti ar valdyti nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbius įrenginius ir turtą arba atlikti kitus reikšmingus, galinčius kelti riziką ar grėsmę nacionaliniam saugumui veiksmus, ~~galinčius turėti įtakos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiems įrenginiams ir turtui;~~“

Toks pakeitimas suteiktų ūkio subjektams diskreciją, atsižvelgiant į geopolitinį kontekstą ir turimą informaciją, spręsti, ar sandorio šalies sandorio pagrindu suteikiama teisė atlikti veiksmus, kurie galėtų kelti riziką ar grėsmę nacionaliniam saugumui, tačiau neįpareigotų vertinti tokių veiksmų įtakos įrenginiams ar turtui (kaip numatyta galiojančioje šio punkto redakcijoje) arba rinkti informacijos apie tai, ar sandorio šalis ketina finansuoti autoritarinius ir (arba) antidemokratinus režimus. Siūlomas pakeitimas, be kita ko, sudarytų prielaidas, atliekant sandorio patikrą, užtikrinti visapusišką rizikos veiksmų nacionaliniam saugumui (nebūtinai siejamų tik su fizine prieiga prie informacijos, įrenginių ar kito turto) įvertinimą.

Direktorius

Darius Jauniškis